

Lijst met seksuele bijwerkingen geneesmiddelen

	verminderd verlangen	erectie- /opwindingsstoornis	geremde ejaculatie /orgasmestoornis
Antihypertensiva			
chloortalidon	+	+	
hydrochloorthiazide	+	+	
spironolacton	+	+	
propranolol, sotalol, pindolol		+	
labetolol			+
amlodipine		+	
irbesartan		+	
<i>ACE-remmers, ARB's en selectieve bètablokkers hebben relatief minder seksuele bijwerkingen</i>			
Antidepressiva			
amitriptyline, imipramine	+	+	
fluoxetine, paroxetine, citalopram	+	+	+
duloxetine, sertraline, venlafaxine	+		+
clomipramine, fluvoxamine			+
<i>Mirtazapine, bupropion en moclobemide hebben relatief minder seksuele bijwerkingen</i>			
Anti-epileptica			
Gabapentine, prgabaline	+	+	+
carbamazepine, fenytoïne	+	+	+
topiramaat	+	+	
Antipsychotica			
thioridazine, pimozide, haloperidol, perfenazine	+	+	+
clozapine, risperidon, olanzapine		+	+
lithium	+	+	
<i>De atypische antipsychotica hebben relatief minder seksuele bijwerkingen</i>			
Cholesterolverlagers			
atorvastatine, simvastatine	+	+	
gemfibrozil	+	+	
Digoxine			
digoxine	+	+	
Hormonen			
ethinylestradiol	+		
cyproteron	+	+	+
gonadoreline, gosereline	+	+	
Maagzuurremmers			
cimetidine, ranitidine,	+	+	
<i>Protonpompremmers als omeprazol en pantoprazol hebben geen seksuele bijwerkingen</i>			
Prostaatmiddelen			
finasteride, dutasteride	+	+	+
terazosine, alfuzosine, doxazosine		+	
tamsulosine			+
Anti-retrovirale middelen			
proteaseremmers bij hiv	+	+	+

Toelichting

Alle geneesmiddelen hebben bijwerkingen en sommige ook op het seksueel functioneren of beleven. De hier gepresenteerde lijst is niet uitputtend.

Het is soms moeilijk vast te stellen wat nu de echte oorzaak is: de ziekte waarvoor de medicatie wordt gebruikt, het geneesmiddel zelf of de patiënt die op zijn eigen manier op de ziekte en het geneesmiddel reageert.

De invloed van het geneesmiddel is het meest waarschijnlijk:

- als de bijwerking vrij snel na start van de therapie is opgetreden én als de seksuele stoornis vóór de therapie niet aanwezig was;
- als het probleem stopt na staken van het geneesmiddel én als het probleem weer begint na starten van het geneesmiddel

Er is veel minder onderzoek gedaan naar seksuele bijwerkingen van geneesmiddelen bij vrouwen. Theoretisch zouden de meeste bijwerkingen evenzeer van toepassing kunnen zijn bij vrouwen in de verschillende fases van haar responscyclus.

Bronnen

College voor Zorgverzekeringen. Farmacotherapeutisch Kompas: www.farmacotherapeutischkompas.nl, opgehaald december 2018. Geneesmiddelenbulletin. Geneesmiddelen geïnduceerde seksuele functiestoornissen. Gebu 2013; 47: 99105.

december 2018, Peter Leusink